

Tutkimuskohteita - Research topics

1. Kääntäminen – unohdettu kielikontaktimuoto

Kääntäminen on kielten ja kulttuurien kohtauspaikka, jossa kääntäjä liikkuu kahden kielen ja kulttuurin välillä. Vaikka kieltenvälinen vaikutus on kääntämisessä luonnollinen ilmiö, kääntämiseen ei ole kiinnitetty huomiota kielikontaktitutkimuksessa. Myös käännöstieteen omassa kentässä kieltenvälisen vaikutuksen luonnetta on tutkittu verrattain vähän. Vanhinta suuntausta edustaa interferenssin tutkimus, jossa lähdetekstin vaikutus kohdekieliseen käännökseen useimmiten nähtiin yksipuolisesti negatiivisena ilmiönä, joka johtaa kohdekielen normien rikkomiseen. Myöhemmin erityisesti korpuslingvistisen tutkimuksen ja kokeellisen käännösprosessin tutkimuksen piirissä on saatu tuloksia, jotka kertovat kieltenvälisestä vaikutuksesta kääntämisessä. Näitä tuloksia ei ole kuitenkaan kytketty muuhun kielikontaktitutkimukseen, ja vasta viime aikoina on esitetty kysymys siitä, ovatko havaitut ilmiöt erityisesti kääntämiselle ominaisia kielikontaktivaikutuksia vai onko kieltenvälinen vaikutus kääntämisessä samanlaista kuin muissa kielikontaktitilanteissa. Tämä kysymys on yksi CROSSLING-verkoston keskeisistä tutkimusalueista, ja verkoston tutkijat lähestyvät sitä osatutkimuksissaan:

- Kääntämisen paikka muiden kielikontaktien joukossa (Leena Kolehmainen, Esa Penttilä)
- Kieltenvälinen vaikutus ja kääntäjäkompetenssin kehittyminen (Minna Kumpulainen)
- Kieltenvälinen redusoituminen: kielikontaktien, kääntämisen ja kielenoppimisen kytköksiä (Leena Kolehmainen, Lea Meriläinen, Helka Riionheimo)
- Transitiivisuuden siirtymät käännöksissä: korpuslingvistisiä, funktionaalisia ja kognitiivisia näkökulmia kieltenvälisen samuuden ja erilaisuuden kuvaamiseen kääntämisessä (Marjatta Lehtinen)
- Osittain kääntämisen kautta tapahtuva englannin kielen siirtovaikutus suomen idiomaattisuuteen (Esa Penttilä, Pirkko Muikku-Werner)

Translation – a neglected mode of language contact

Translation is a special contact situation in which the translator moves between two languages and cultures. Although crosslinguistic influence is a natural phenomenon in translation, it has been neglected in the study of language contact. So far, the phenomenon has not been thoroughly investigated in translation studies, either. In earlier studies, crosslinguistic influence (or: interference) was most often seen as a mere negative phenomenon which led to a violation of target language norms in translated texts. In more recent corpuslinguistic studies and experimental process research, researchers have acquired new results relating to crosslinguistic influence in translation. These results, however, have not been systematically linked to the study of language contact, and the question of whether the observed effects of crosslinguistic influence are specific for translation or whether crosslinguistic influence in translation is similar to other modes of language contact has not been raised until in some recently published studies. This is the central research question in the CROSSLING-network in which different researchers approach it from different angles:

- The place of translation among other types of language contact (Leena Kolehmainen, Esa Penttilä)
- Crosslinguistic influence and the development of translator competence (Minna Kumpulainen)
- Crosslinguistic reduction: interface between language contact, translation and second language acquisition (Leena Kolehmainen, Lea Meriläinen, Helka Riionheimo)
- Transitivity shifts in translation: corpus-linguistic, functional and cognitive views on describing cross-linguistic similarities and differences in translation (Marjatta Lehtinen)
- Transfer influence of English on the idiomaticity of Finnish that partly takes place through translation (Esa Penttilä, Pirkko Muikku-Werner)

2. Kielenmuutosten monilähtöisyys – universaalit ja kieltenvälinen vaikutus kilpasilla

Kielikontaktien tutkimuksessa tunnustetaan nykyisin yleisesti, että kielenmuutoksia voi aiheuttaa sekä kielen sisäinen kehitys että kieltenvälinen vaikutus. Hyvin usein muutokset ovat monilähtöisiä, niin että niillä on sekä kielen sisäisiä että kieltenvälisiä malleja tai syitä, ja nykytutkimuksessa korostetaan kielen sisäisten ja kieltenvälisen vaikutusten yhteispelejä. Samanlaista keskustelua käydään myös toisen kielen omaksumisen tutkimuksessa, jossa vastakkain asettuvat niin sanotut oppijauniversaalit ja oppijan äidinkielen aiheuttama kieltenvälinen vaikutus. Kysymys kytkeytyy myös käännöstieteen puolella paljon kiinnostusta herättäneeseen keskusteluun käännösuniversaaleista, eli käännösvaikutuksesta, jonka oletetaan olevan tyypillistä itse käännösprosessille kieliparista riippumatta. Monilähtöisyys sekä erilaisten universaalien ja kieltenvälisen vaikutuksen välinen suhde on toistuva teema CROSSLING-verkoston jäsenten tutkimuksessa. Yhteinen verkostohanke antaa siten tutkijoille mahdollisuuden tuoda yhteen havaintoja ja teorioita erilaisista kielikontaktien tutkimuksen suuntauksista. Verkoston keskuudessa on vireillä lukuisia tähän tematiikkaan liittyviä tutkimuksia:

- Oppijauniversaalit ja kieltenvälinen vaikutus toisen kielen omaksumisessa (Lea Meriläinen)
- Angloversaalit ja kieltenvälinen vaikutus (Heli Paulasto)
- Kielen sisäiset ja kieltenväliset tekijät läheisten sukukielten kontaktissa (Helka Riionheimo, Laura Piironen)

Multiple causation in language change - universals and crosslinguistic influence in interaction

In language contact research, it is generally acknowledged that linguistic changes can be brought about by both language-internal development and contact-induced cross-linguistic influence and that quite often such changes have multiple causes. The strict dichotomy of internal and external motivation of language change has been challenged, and the interplay of both language-internal or universal developmental tendencies and cross-linguistic causes has been emphasized. The same topic is timely in second language acquisition research where the so-called learner universals are contrasted with the influence from the learners native tongue. Multiple causation and the dilemma of universals vs. cross-linguistic

influence is a recurrent theme in the studies of the CROSSLING members, and the project thus gives an opportunity to bring together observations and theories from the different fields of contact linguistics.

- Learner universals and crosslinguistic influence in second language acquisition (Lea Meriläinen)
- Angloverals and crosslinguistic influence (Heli Paulasto)
- Language-internal and crosslinguistic factors in contacts of closely related languages (Helka Riionheimo, Laura Piironen)

3. Muita tutkimuskohteita - Other research topics

Katso Jäsenet-sivua.

See the Members-page.